

รายวิชาภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เรื่อง การอ่านสรุปเรื่อง “ภาษาจรรโลงใจ”

ครูผู้สอน ครูชลภักดี คงกำเนียด

ครูวาสนา โพธิวงศ์

กิจกรรม

อ่านร้อยกรองแสดงความคิดเห็น

ภาษาพาสุนุก
ฟังพูดและเขียนอ่าน

ตั้งแต่ยุคโบราณกาล
สนุกรสนานทั้งใจกาย

กิจกรรม

อ่านร้อยกรองแสดงความคิดเห็น

ภาษาเป็นถ้อยคำ
เรื่องราวเกร็ดมากมาย

แต่งลำนำสื่อความหมาย
ชนทั้งหลายสนทนา

กิจกรรม

อ่านร้อยกรองแสดงความคิดเห็น

ภาษาสื่อความคิด
เตือนสติทุกเวลา

นำชีวิตให้คุณค่า
เพราะภาษาจรรโลงใจ

คำถามชวนคิดพิจารณา

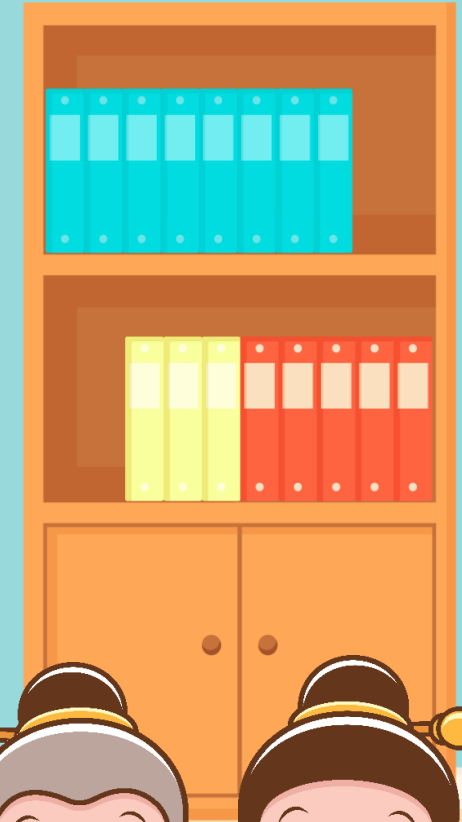
นักเรียนคิดว่าภาษาที่เราพูดในชีวิตประจำวัน
สามารถ**จรรโลงใจ**ได้หรือไม่ อย่างไร

การอ่านสรุปเรื่อง

“ภาษาจรรโลงใจ”

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกหลักการสรุปเรื่องจากการอ่านได้
๒. เขียนสรุปเรื่อง “ภาษาจรรโลงใจ” ได้
๓. นำความรู้และข้อคิดที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตจริง

ภาษา

น. ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความของ
ชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน หรือ
เพื่อสื่อความเฉพาะวงการ เช่น ภาษาราชการ
ภาษากฎหมาย ภาษาธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

คำถามชวนคิดพิจารณา

นักเรียนรู้จักคำว่า “จรรโลง”
หรือไม่ อย่างไร

พินิจความหมาย

“จรรโลง” ก. พยุงไว้ไม่ให้เซหรือไม่ให้ล้มลง, ผดุง, ค้ำชู, เช่น จรรโลงประเทศ, บำรุงรักษาและเชิดชูไว้ไม่ให้เสื่อม เช่น จรรโลงศาสนา.

คำถามชวนคิดพิจารณา

นักเรียนคิดว่า “ภาษาจรรยาโลงใจ”
สื่อความหมายอย่างไร

พินิจความหมาย

“ภาษาจรรโลงใจ” เป็นภาษาที่แสดงถึงความงดงามอย่างหนึ่ง มักแฝงอยู่ในคำประพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งภาษาที่ใช้จะแสดงถึงอัจฉริยภาพของกวี ทำให้ผู้อ่านได้รับความสุข ความสนุก และความรู้ ซึ่งนับว่าภาษาช่วยจรรโลงใจให้มนุษย์เป็นผู้รอบรู้และมีความสุข

พินิจความหมาย

การสรุปเรื่อง เป็นการสรุปแนวคิดหลักหรือประเด็นสำคัญของเรื่องจากการฟังหรือการอ่านก็ได้ แล้วถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยเก็บใจความสำคัญของเรื่อง แล้วนำมาเรียบเรียงใหม่เพื่อให้เข้าใจง่าย

กิจกรรม

อ่านจับใจความ

เรื่อง “ภาษาจรรโลงใจ”

เนื้อเรื่องย่อ “ภาษาจรรโลงใจ”

“สายลมพัดเอื่อย เอื่อย
เมฆลอยเรื่อยตามกันไป
เมฆจำจะไปไหน
บอกกันบ้างอย่าร้างรา
ดูเมฆประหลาดใจ
เปลี่ยนรูปได้ไวนักหนา
เป็นซ้างเดียวเป็นม้า
เมฆนี้หนาช่างเก่งจริง”

แหล่งที่มาของรูปภาพ : ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

พี่แก้ว แดงต้อย ไก่โต้ง และจู้บแจ่ง นั่งอยู่ที่นอกชานริม
ระเบียง แหงนหน้ามองดูเมฆที่เคลื่อนไปอย่างช้า ๆ และเปลี่ยนรูป
ตามแรงลม พี่แก้วท่องคำประพันธ์กาพย์ยานี ๑๑ ให้น้อง ๆ ฟัง
ซึ่งกำลังหัดแต่งจากเพื่อนและได้แต่งไว้หลายวันแล้ว เห็นเข้ากับ
บรรยากาศ เลยท่องกาพย์ให้น้อง ๆ ฟังเพลิน ๆ กัน

ไก่โต้งพูดเสริมขึ้นว่า “พี่แก้วท่องกาพย์ช่างเหมาะเจาะกับ
เวลานี้จริง ๆ ครับ”

พี่แก้วและไก่โต้งพยายาม
ช่วยกันสอนน้อง ๆ ให้พูดออก
เสียงพยัญชนะ “ร” ให้ชัดเจน
เช่นคำว่า “เพราะ” โดยลอง
ออกเสียงว่า “พะเราะะ พะเราะะ
เพราะ”

แหล่งที่มาของรูปภาพ : ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

พี่แก้วบอกโกโก้โต้งว่า “ไม่เป็นไร เดี่ยวน้องก็พูดชัดได้เอง”
และพลาถุบหัวจุกแจงเบา ๆ จุกแจงเลยเลื่อนตัวขึ้นมา นั่งบนตัก
ของพี่แก้ว จากนั้นโกโก้โต้งถามพี่แก้วว่า “ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑ ต่างจาก
กลอนอย่างไร”

พี่แก้วตอบว่า “ต่างกันตรงที่ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑ จะมี ๑๑ คำ
วรรคหน้า ๕ คำ วรรคหลัง ๖ คำ แต่กลอนนั้นมี ๘ คำ จึงเรียกว่า
กลอนแปดหรือกลอนสุภาพ”

หลังจากนั้น พี่แก้ว ไก่โต้ง และแดงตั๋อยก็สนทนาเกี่ยวกับเรื่อง การแต่งกายปีนี้ ๑๑ เพราะแดงตั๋อยอยากหัดแต่งบ้าง พี่แก้วจึงบอกว่า “ไม่ยากหรอกจะ พอแต่งไป แต่งไป คำนั่นจะ ผุดขึ้นมาเอง เพื่อนพี่แก้วเคยแนะนำมา จำง่ายดี ทำให้เกิด กำลังใจและลองหัดแต่งบ้าง ก็ได้บทที่ท่องให้น้อง ๆ ฟังตอนที่ พวกเรานั่งดูเมฆกันนั่นแหละ” จากนั้นไก่โต้งก็ถามพี่แก้วว่า “มีบทร้อยกรองมาท่องให้ฟังอีกไหม”

พี่แก้วจึงตอบว่า “มีทั้งบทรัก บทโศก บทโกรธ บทตลก
บทเสียใจ ไพเราะและสนุกทั้งนั้นแหละ” จากนั้นพี่แก้วได้
ยกตัวอย่าง ดังนี้

“พระเสด็จโดยแดนชล	ทรงเรือต่งงามฉุดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย	พายอ่อนหยับจับงามงอน
นาวาแน่นเป็นขนัด	ล้วนรูปสัตว์แสนยาก
เรือเร็วทิวธงสลอน	สาครลั่นครื้นครื้นฟอง”

“พระเสด็จโดยแดนชล
ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย
พายอ่อนหยับจับงามอน
นาวาแน่นเป็นขันธ์
ล้นรูปสัตว์แสนยากกร
เรือริ้วทิวธงสลอน
สาครลั่นครื้นครื้นฟอง”

แหล่งที่มาของรูปภาพ : กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

เมื่อตั้งใจฟังจบก็ निकออกและพูดว่า “เคยได้ยินและเห็นเขา
ถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ เวลาเขาร้องเห่เรือ ทหารทั้งลำเรือก็
จะร้องรับว่า ฮ้า ไฮ้ แล้วยกพายขึ้นพร้อมกัน โยกตัวไปทาง
เดียวกัน น่าดูมาก เขาคงใช้เวลาฝึกกันนาน คนร้องก็เสียงดีมาก
บทที่ขับก็เพราะมากฟังแล้วน้ำตาซึมไปเลย” พี่แก้วบอกว่ายังมี
บทตลกจากเรื่อง ชุนซ่างชุนแผน ตอนนางศรีประจันรำพันถึง
สามีที่เสียชีวิตไปนานแล้ว ดังนี้

“เมื่อยจะตายตามผัวกลัวผีหลอก
จะโศคน้ำให้ตายวายชีวัน
เมื่อยจะเชือดคอตายเสียหลายครั้ง
จะผูกคอกหาเชือกมาเตรียมไว้

เมื่อพี่แก้วขับเสภาจบ ทุกคนต่าง
ปรบมือหัวเราะชอบใจบทตลก และยัง
มีอีกเรื่องที่คนเขียนใช้ภาษาแปลก ๆ
ไม่มีความหมาย แต่พออ่านไปเข้าใจเอง

กลัวหายใจไม่ออกเมื่ออาสัญ
ก็กลัวจระเข้มันจะคาบไป
แต่รอรังกลัวเจ็บไม่เชือดได้
เชือกก็ใหญ่กลัวรัดมัดต้นคอ”

แหล่งที่มาของรูปภาพ : ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

นั่นก็คือเรื่อง พระมะเหลเถไถ ซึ่งยกตัวอย่างได้ ดังนี้

“เมื่อนั้น

สถิตย์ยังแท่นทองกะโปลา

วันหนึ่งพระจึงมะหลีกตีก

แล้วจะไปเที่ยวชมมะลมเต

ตรีแล้วพระมะเหลถึงเป้ปะ

จรจรัลต้นตัดพลัดพลู

พระมะเหลเถไถมะไหลเถ

ศุขาปาลากะเปเล

มะเหลไถไพรหรือมะริกเข

มะโลโตโปเปมะลูตุ

มะเลไตโคลคละมะหรุจู้

ไปสู่ปราสาทท้าวโปลา”

น้อง ๆ ต่างพากันหัวเราะกับเรื่อง พระมะเหลเถไถ และสนทนาเกี่ยวกับตอนจบของเรื่อง จากนั้นพี่แก้วนึกถึงภาพยนตร์ยานี้ ๑๑ อีกบทหนึ่ง จึงท่องให้ฟังว่า

“ภาษาจรรโลงใจ
เพลินใจไร้ความทุกข์
อ่านแล้วได้ความรู้
เพลินพจน์รจนา

อ่านครั้งใดมีความสุข
แสนสนุกทุกเวลา
เหมือนไปสู่แดนพรรณษา
เพราะภาษาจรรโลงใจ”

๑. เรื่อง “ภาษาจรรโลงใจ” มีตัวละครที่ดำเนินเรื่อง
ทั้งหมดที่ตัว ใครบ้าง

มีทั้งหมด ๔ ตัว ได้แก่ “พี่แก้ว แดงต้อย ไก่โต้ง และจู้บแจง”

๒. นักเรียนคิดว่า “**พี่แก้ว**” เป็นคนที่มีอุปนิสัยเช่นไร

มีอุปนิสัยที่น่ารัก พูดจาสุภาพ ใจดี ใจเย็น และเป็นรุ่นพี่ที่ดี

๓. เรื่อง “ภาษาจรรโลงใจ” ให้ความรู้อะไรบ้างแก่
นักเรียน จงยกตัวอย่าง ๑ ประเด็น

ให้ความรู้เรื่อง การใช้ถ้อยคำภาษาในบทร้อยกรองหรือ
เรียกว่า “ศิลปะในการประพันธ์”

๔. เรื่อง “ภาษาจรรโลงใจ” แสดงถึงความงดงาม ของภาษาอย่างไร

แสดงถึงความงดงามของถ้อยคำที่อยู่ในบทร้อยกรองต่าง ๆ
ซึ่งเมื่ออ่านแล้วได้รับทั้งความรู้ ความสนุกสนาน และความสุข

๕. นักเรียนคิดว่า ภาษาสามารถจรรโลงใจได้หรือไม่
เพราะอะไร

ได้ เพราะถ้าเป็นภาษาที่ไพเราะลึกซึ้งก็จะทำให้ผู้อ่านเกิด
ความซาบซึ้ง ความสุข และสามารถจรรโลงใจได้

กิจกรรมพัฒนาทักษะ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนสรุปเรื่องและข้อคิดที่ได้จากการอ่านจับใจความเรื่อง “ภาษาจรรโลงใจ” ลงในใบงานที่ ๑ ให้ถูกต้องและครบถ้วน

คำชี้แจงบทบาทครูปลายทาง

- ๑) แจกใบงานที่ ๑
การสรุปเรื่อง ภาษาจรรโลงใจ
- ๒) สังเกตการทำงานของนักเรียน
และให้คำแนะนำในการทำงาน
- ๓) ประเมินการเขียนสรุปเรื่องและ
ข้อคิดจากเรื่อง ภาษาจรรโลงใจ

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

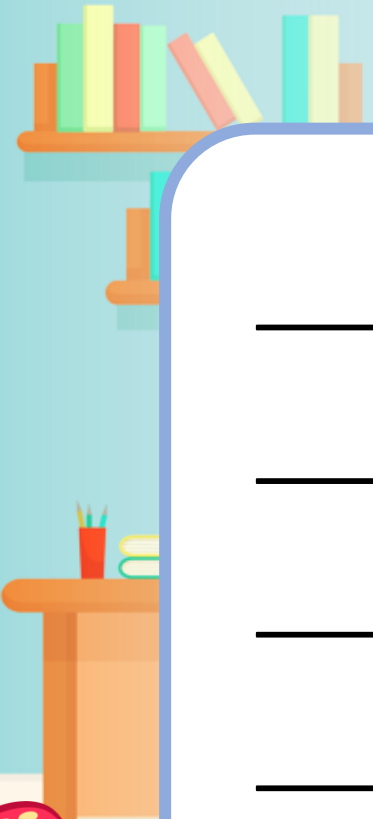
- ๑) นักเรียนทำใบงานที่ ๑
การสรุปเรื่อง ภาษาจรรโลงใจ
- ๒) เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จให้ส่ง
ที่ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา
เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

ใบงานที่ ๑

การอ่านสรุปเรื่อง ภาษาจรรยาโลงใจ

การสรุปเรื่อง _____

ใบงานที่ ๑

การอ่านสรุปเรื่อง ภาษาจรรยาโลงใจ

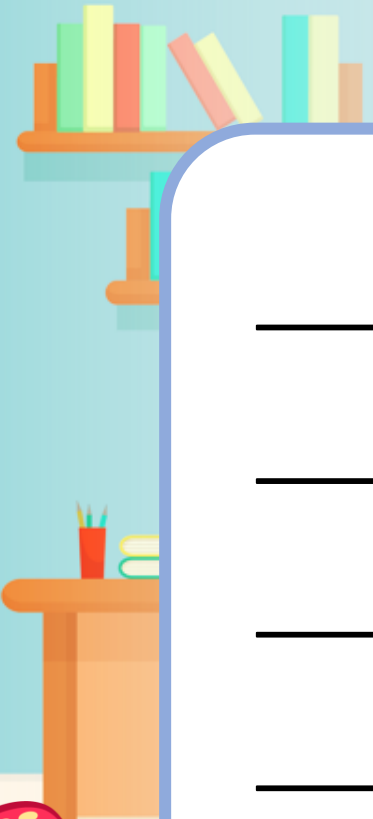
ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

ใบงานที่ ๑

การอ่านสรุปเรื่อง ภาษาจรรยาโลงใจ

การนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุปการทำกิจกรรม

และตรวจสอบความถูกต้อง

แนวคำตอบใบงานที่ ๑

การอ่านสรุปเรื่อง ภาษาจรรโลงใจ

การสรุปเรื่อง

พี่แก้ว ตัวละครหลักที่ดำเนินเรื่อง ได้นำเสนอบทร้อยกรองต่าง ๆ อันแสดงถึงความงดงามของภาษาที่แฝงอยู่ในคำประพันธ์ และยังแสดงถึงอัจฉริยภาพของกวี เรื่อง “ภาษาจรรโลงใจ” นี้ สามารถทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และความสุข ซึ่งนับว่าภาษาช่วยจรรโลงใจให้มนุษย์เป็นทั้งผู้รอบรู้และผู้มีความสุข

แนวคำตอบใบงานที่ ๑

การอ่านสรุปเรื่อง ภาษาจรรยาโลงใจ

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

การใช้ถ้อยคำภาษาที่สละสลวยในงานประพันธ์ จะทำให้
เรื่องที่อ่านนั้นเกิดคุณค่า ทั้งด้านเนื้อหา วรรณศิลป์ สังคมและ
วัฒนธรรม และเกิดความจรรยาโลงใจแก่ผู้อ่าน

แนวคำตอบใบงานที่ ๑

การอ่านสรุปเรื่อง ภาษาจรรโลงใจ

การนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ใช้ถ้อยคำภาษาที่สละสลวยในงานเขียน ให้ถูกต้องตรงตามหลักภาษาไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภาษาไทย ในฐานะภาษาประจำชาติไทย

คำถามสรุปบทเรียน

นักเรียนคิดว่า

“ภาษาจรรยาโลงใจ” ให้คุณค่าอย่างไร

ภาษาพาใจสุข
ลืมความทุกข์คลายกังวล
อ่านได้หลายหลายหน
ตั้งเพื่อนสนิทชิดดวงมาลัย

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง โวหารนำรู้ควบคู่การอ่าน

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้ที่ ๒ การอ่านข้อความที่เป็นการบรรยายโวหาร
และพรรณนาโวหาร

๒. บทอ่าน บรรยายโวหารและพรรณนาโวหาร

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่ www.dltv.ac.th

